

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/39/2002

OPINIE O POLITYCE RZĄDU WOBEC KOBIET

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY 2002

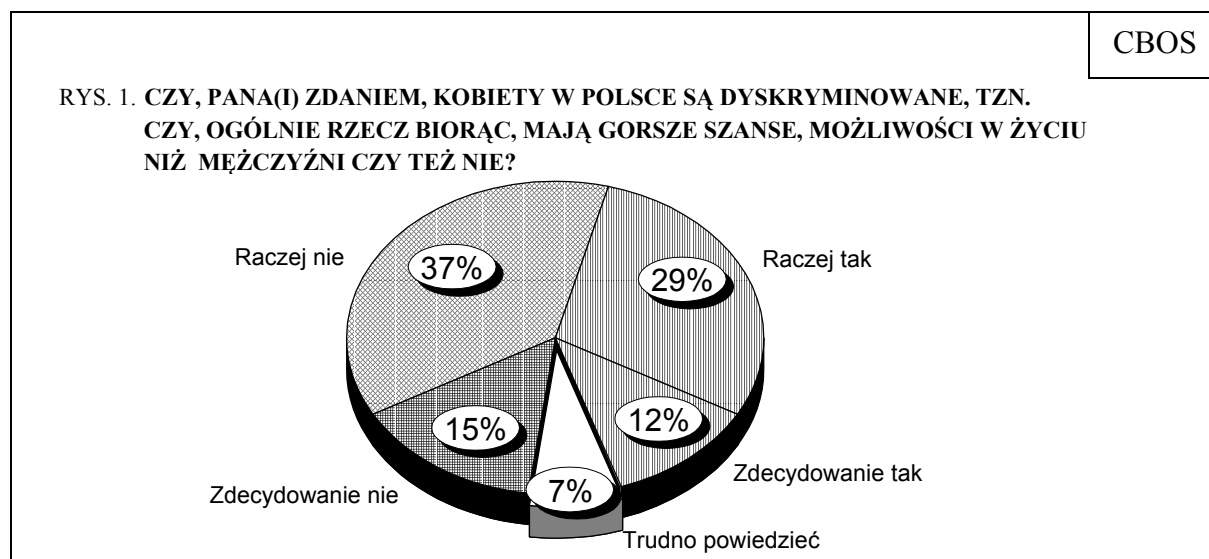
PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Ponad połowa ankietowanych (52%) sądzi, że kobiety w Polsce nie są dyskryminowane. Przejawy dyskryminacji kobiet - ich gorsze szanse, możliwości w życiu zauważa 41% badanych.
- Respondenci mają podzielone opinie na temat zasadności powołania pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn, jednak liczebnie przeważają ci, którzy sądzą, że utworzenie tego rodzaju stanowiska było potrzebne (45% wobec 39% będących przeciwnego zdania).
- Wśród spraw, którymi powinien zająć się pełnomocnik ds. równego statusu kobiet i mężczyzn, zdecydowanie najczęściej wskazywano: zapobieganie przemocy w rodzinie (84%), przeciwdziałanie molestowaniu seksualnemu w pracy (82%), wyrównywanie wynagrodzenia mężczyzn i kobiet za tę samą pracę (85%) oraz zrównanie szans osób obu płci przy ich zatrudnianiu (80%). Dwie trzecie ankietowanych (67%) postulują, aby pełnomocnik zajął się skuteczniejszą realizacją prawa ojców do opieki nad dziećmi. Pozostałe cele wymienione w ankiecie wzbudziły wyraźnie większe kontrowersje. Ponad połowa badanych chciałaby zapewnienia większej dostępności środków antykoncepcyjnych (56%), zwiększenia liczby kobiet na stanowiskach kierowniczych (57%) i ich udziału w życiu publicznym (58%) oraz liberalizacji ustawy antyaborcyjnej (51%). Zdecydowanie najmniejsze poparcie społeczne miałyby działania zmierzające do zrównania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn. Postulat ten aprobuje tylko co trzeci respondent (34%), a ponad połowa (52%) jest mu przeciwna.
- W ciągu pięciu lat, od stycznia 1997 roku, zwiększyło się z 21% do 33% poparcie dla wprowadzenia zasady parytetu w obsadzie stanowisk w rządzie, administracji państwowej i kierowniczych gremiach instytucji publicznych.

Powrót lewicy do władzy oznacza zmiany w polityce rządu wobec kobiet. Ich wyrazem jest między innymi zastąpienie stanowiska pełnomocnika rządu ds. rodziny przez urząd pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn. Powołana na to stanowisko Izabela Jaruga-Nowacka do swoich głównych celów zaliczyła m.in. przeciwdziałanie dyskryminacji kobiet na rynku pracy - zwalczanie bezrobocia wśród kobiet i zwiększanie szans ich awansu zawodowego oraz ograniczenie występowania przemocy w rodzinie. Wraz z dojściem do władzy lewicy odżyły również projekty złagodzenia ustawy antyaborcyjnej oraz przyjęcia ustawy o równym statusie kobiet i mężczyzn, zakładającej m. in. wprowadzenie parytetu przy obsadzaniu ważnych stanowisk partyjnych i państwowych.

CZY KOBIETY W POLSCE SĄ DYSKRYMINOWANE?

Opinie o sytuacji kobiet w Polsce są podzielone, choć przeważają anketowani (52%), którzy nie dostrzegają przejawów dyskryminacji¹. O tym, że kobiety mają gorsze szanse, możliwości w życiu, przekonanych jest 41% respondentów.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (141) przeprowadzono w dniach od 1 do 4 lutego 2002 roku na liczącej 954 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Opinie w tej sprawie różnicuje płeć badanych. Dyskryminację kobiet w Polsce dostrzega co trzeci mężczyzna (32%) i co druga kobieta (50%). Poglądy na ten temat w sposób istotny wiążą się z wiekiem, wykształceniem i orientacją polityczną, ale tylko w przypadku kobiet. Nie mają one natomiast istotnego znaczenia, jeśli chodzi o opinie mężczyzn, spośród których większość, niezależnie od ich wieku, miejsca zamieszkania, wykształcenia czy poglądów politycznych uważa, że kobiety w Polsce nie są dyskryminowane.

Opinię, że kobiety mają gorsze niż mężczyźni szanse, możliwości w życiu, najczęściej podzielają kobiety z wykształceniem wyższym (65%), w przedziale wieku od 35 do 54 lat (58%). Ponadto dyskryminację kobiet częściej zauważają mieszkanki największych miast (67%) niż ankietowane z mniejszych miejscowości. Uwzględniając poglądy polityczne badanych kobiet można stwierdzić, że przejawy dyskryminacji własnej płci częściej dostrzegają respondentki o orientacji prawicowej (58%) i centrowej (60%) niż identyfikujące się z lewicą (48%) bądź indyferentne politycznie (38%).

Tabela 1. OPINIE KOBIET O DYSKRYMINACJI ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ

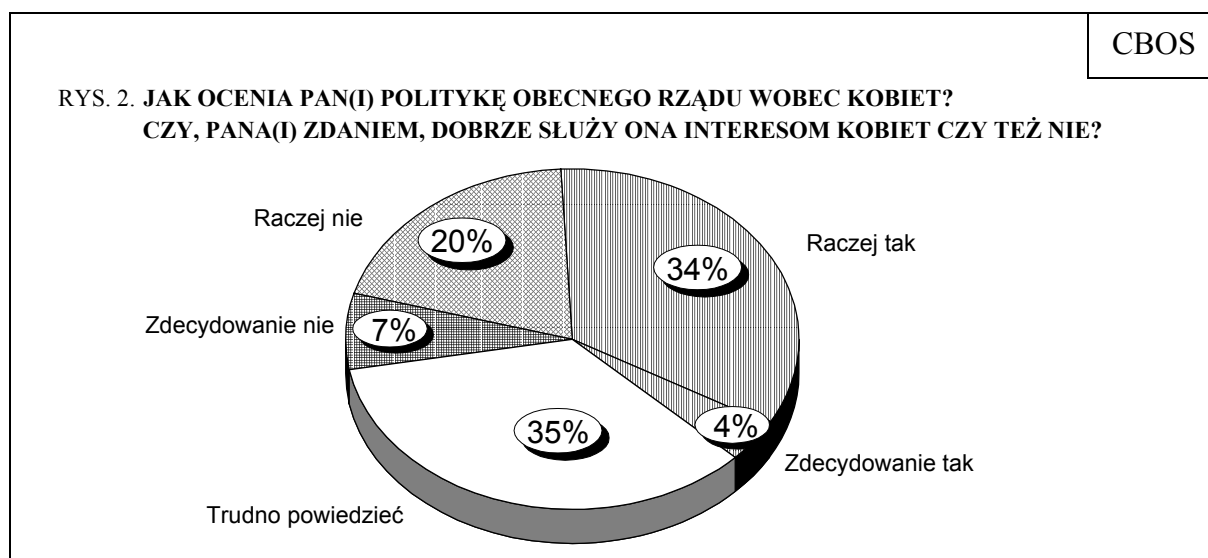
Wykształcenie kobiet	Czy, Pani zdaniem, kobiety w Polsce są dyskryminowane, tzn. czy, ogólnie rzecz biorąc, mają gorsze szanse, możliwości w życiu niż mężczyźni czy też nie?		
	Są dyskryminowane	Nie są dyskryminowane	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Podstawowe	41	42	17
Zasadnicze zawodowe	46	48	8
Średnie	56	42	2
Wyższe	65	32	4

Tabela 2. OPINIE KOBIET O DYSKRYMINACJI ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ

Wiek kobiet	Czy, Pani zdaniem, kobiety w Polsce są dyskryminowane, tzn. czy, ogólnie rzecz biorąc, mają gorsze szanse, możliwości w życiu niż mężczyźni czy też nie?		
	Są dyskryminowane	Nie są dyskryminowane	Trudno powiedzieć
	w procentach		
18-24 lata	49	49	2
25-34 lata	51	47	3
35-44 lata	58	37	4
45-54 lata	58	37	5
55-64 lata	36	54	10
65 lat i więcej	44	33	23

**OCENA POLITYKI RZĄDU WOBEC KOBIET I POSTULATY DOTYCZĄCE DZIAŁALNOŚCI
PEŁNOMOCNIKA RZĄDU DS. RÓWNEGO STATUSU KOBIET I MĘŻCZYZN**

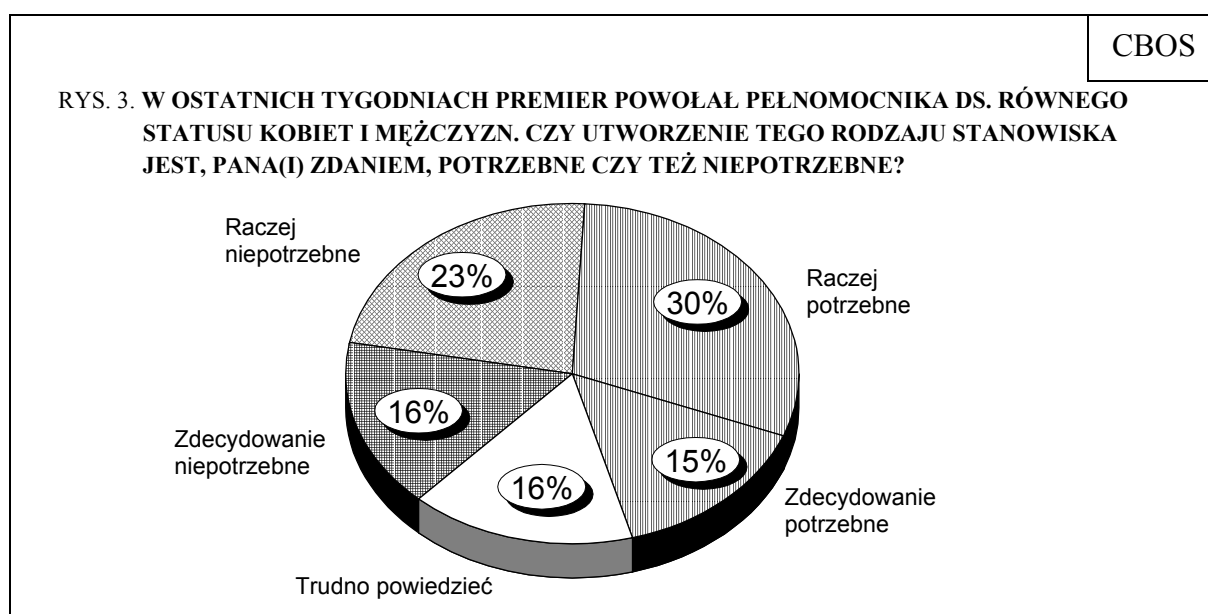
Oceny polityki prowadzonej przez rząd wobec kobiet są jeszcze słabo wykrystalizowane. Wśród osób, które mają wyrobioną opinię na ten temat, przeważa pogląd, że polityka ta dobrze służy interesom kobiet.

Co ciekawe, politykę rządu wobec kobiet lepiej oceniają mężczyźni niż same kobiety. Opinie pań w tej kwestii są równo podzielone - 32% z nich sądzi, że poczynania rządu dobrze służą ich interesom, i tyle samo jest przeciwnego zdania. Wśród mężczyzn odsetek zadowolonych z działań podejmowanych przez rząd (44%) jest dwukrotnie wyższy niż odsetek niezadowolonych (22%). Na opinie w tej sprawie wpływają poglądy polityczne badanych. Przekonanie, że polityka rządu dobrze służy interesom kobiet, wyraża ponad połowa respondentów o orientacji lewicowej (52%) i co trzeci utożsamiający się z prawicą (32%). W elektoratach partyjnych najlepsze oceny w tej dziedzinie wystawiają rządowi zwolennicy partii koalicyjnych - SLD (56% ocen pozytywnych) i PSL (54% ocen pozytywnych). Najmniej zadowoleni są potencjalni wyborcy Samoobrony (tylko 22% ocen pozytywnych).

Utworzenie stanowiska pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn wzbudzało kontrowersje. Jego zwolennicy wskazywali na problemy, które wymagają rozwiązania, natomiast przeciwnicy, często aprobuując przynajmniej niektóre cele przyświecające jego utworzeniu, argumentowali, że ich osiągnięcie nie wymaga powoływania oddzielnego stanowiska.

Opinia społeczna jest także podzielona w tej sprawie, choć więcej osób przychyliła się do opinii, że powołanie pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn było potrzebne.

O zasadności utworzenia takiego stanowiska częściej mówią kobiety (52%) niż mężczyźni (38%). Potrzebę taką stosunkowo najczęściej dostrzegają ludzie młodzi - do 24 roku życia niezależnie od płci (57%). Natomiast im wyższe wykształcenie badanych, zarówno kobiet jak i mężczyzn, tym częstsza opinia, że powołanie pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn było niepotrzebne. Dezaprobatę wyraża co trzeci ankietowany z wykształceniem podstawowym i ponad połowa mających wykształcenie wyższe. Ponadto o zasadności utworzenia tego stanowiska tylko nieco częściej przekonane są osoby deklarujące poglądy lewicowe i centrowe niż prawicowe.

Opinie na ten temat wiążą się bardzo wyraźnie z oceną sytuacji kobiet w Polsce. Potrzebę powołania pełnomocnika ds. równego statusu kobiet i mężczyzn widzi dwie trzecie badanych dostrzegających przejawy dyskryminacji kobiet w Polsce (67%) i niespełna co trzeci respondent (31%), który uważa, że osoby obu płci mają takie same szanse i możliwości.

Wszystkich respondentów - niezależnie od tego, czy dostrzegają zasadność utworzenia stanowiska pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn czy też nie - zapytaliśmy, jakimi sprawami powinien się on zająć. Otrzymane wyniki prezentujemy w formie zestawień procentowych oraz średnich powstałych przez przyporządkowanie poszczególnym kategoriom odpowiedzi wartości liczbowych od 1 do 5². Im wyższa średnia, tym silniejsze przekonanie o potrzebie działań w danej dziedzinie. Wśród spraw, którymi powinien się zająć nowo powołany pełnomocnik, zdecydowanie najczęściej wskazywano problem przemocy fizycznej i psychicznej w rodzinie i w miejscu pracy oraz dyskryminację na rynku pracy ze względu na płeć. Ogromna większość badanych uważa, że pełnomocnik rządu powinien podejmować działania mające na celu zapobieganie przemocy w rodzinie (84%), przeciwdziałanie molestowaniu seksualnemu w pracy (82%), wyrównywanie wynagrodzenia mężczyzn i kobiet za tę samą pracę (85%) oraz zrównanie szans osób obu płci przy ich zatrudnianiu (80%). Dwie trzecie ankietowanych (67%) postuluje, aby pełnomocnik rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn zajął się skuteczniejszą realizacją prawa ojców do opieki nad dziećmi, np. w przypadku rozvodu rodziców.

Pozostałe cele przedstawione do oceny wzbudziły wyraźnie większe kontrowersje, choć niemal we wszystkich przypadkach aprobata przeważa nad dezaprobatą. Ponad połowa ankietowanych chciałaby, aby pełnomocnik podejmował działania zmierzające do zapewnienia większej dostępności środków antykoncepcyjnych (56%), zwiększenia liczby kobiet na stanowiskach kierowniczych (57%) i ich udziału w życiu publicznym (58%) oraz liberalizacji ustawy antyaborcyjnej (51%).

² Zdecydowanie nie - 1, raczej nie - 2, trudno powiedzieć - 3, raczej tak - 4, zdecydowanie tak - 5.

Zdecydowanie najmniejsze poparcie społeczne miałyby działania zmierzające do zrównania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn - ich aprobatę wyraża tylko co trzeci ankietowany, ponad połowa zaś (52%) jest im przeciwna.

Tabela 3

Czym, jakimi sprawami przede wszystkim, Pana(i) zdaniem, powinien zająć się pełnomocnik rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn? Czy powinien on (czy też nie powinien) podejmować starania mające na celu:	Zdecydowanie powinien	Raczej powinien	Raczej nie powinien	Zdecydowanie nie powinien	Trudno powiedzieć	Średnia na skali 1-5
	w procentach					
– przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	58	26	6	4	7	4,29
– przeciwdziałanie molestowaniu seksualnemu w pracy	56	26	5	4	10	4,25
– wyrównywanie wynagrodzenia mężczyzn i kobiet za tę samą pracę	47	38	5	3	7	4,23
– zrównanie szans mężczyzn i kobiet przy przyjmowaniu do pracy	41	39	8	4	8	4,06
– lepszą dostępność środków antykoncepcyjnych	28	28	18	9	17	3,47
– lepszą realizacją prawa ojców do opieki nad dzieckiem (np. w przypadku rozvodu rodziców)	27	40	9	5	19	3,76
– zwiększenie liczby kobiet na stanowiskach kierowniczych	25	32	20	9	15	3,43
– zwiększenie udziału kobiet w życiu publicznym	24	34	19	10	14	3,43
– zmianę ustawy antyaborcyjnej - wprowadzenie dopuszczalności przerywania ciąży ze względów społecznych - z powodu złej sytuacji materialnej lub trudnej sytuacji życiowej kobiety	24	27	16	15	18	3,29
– zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn	14	20	28	24	15	2,74

Wszystkie wymienione przez nas ewentualne cele działania pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn są częściej akceptowane przez respondentów dostrzegających potrzebę utworzenia tego rodzaju stanowiska niż przez osoby temu przeciwne.

Tabela 4

Czym, jakimi sprawami przede wszystkim, Pana(i) zdaniem, powinien zająć się pełnomocnik rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn? Czy powinien on (czy też nie powinien) podejmować starania mające na celu:	Odpowiedzi osób dostrzegających potrzebę powołania pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn			Odpowiedzi osób niedostrzegających potrzeby powołania pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn		
	powinien	nie powinien	Trudno powiedzieć	powinien	nie powinien	Trudno powiedzieć
	w procentach					
– przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	93	6	1	77	16	8
– przeciwdziałanie molestowaniu seksualnemu w pracy	92	6	2	74	15	11
– wyrównywanie wynagrodzenia mężczyzn i kobiet za tę samą pracę	96	2	1	76	17	7
– zrównanie szans mężczyzn i kobiet przy przyjmowaniu do pracy	96	3	1	64	25	11
– lepszą realizację prawa ojców do opieki nad dzieckiem (np. w przypadku rozvodu rodziców)	76	14	11	65	16	19
– lepszą dostępność środków antykoncepcyjnych	68	22	9	47	37	16
– zwiększenie liczby kobiet na stanowiskach kierowniczych	79	16	5	35	50	15
– zwiększenie udziału kobiet w życiu publicznym	79	17	5	36	49	15
– zmianę ustawy antyaborcyjnej - wprowadzenie dopuszczalności przerywania ciąży ze względów społecznych - z powodu złej sytuacji materialnej lub trudnej sytuacji życiowej kobiety	59	30	11	46	38	16
– zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn	41	52	7	31	55	14

Z wyjątkiem zrównania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn wszystkie postulaty zyskały aprobatę większości zwolenników powołania pełnomocnika. Osoby przeciwnie

utworzeniu nowego stanowiska zgadzają się w większości co do tego, że należy podejmować takie działania jak: przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zapobieganie molestowaniu seksualnemu w pracy, wyrównywanie płac kobiet i mężczyzn za tę samą pracę, zrównanie szans osób obu płci przy zatrudnianiu oraz skuteczniejsza realizacja prawa ojców do opieki nad dziećmi. W pozostałych sprawach ich opinie są wyraźnie mniej jednoznaczne. Szczególnie duże rozbieżności opinii w obu grupach wywołują dwie kwestie: wzrost udziału kobiet w życiu publicznym oraz zwiększenie ich liczby na stanowiskach kierowniczych. Za podejmowaniem działań, które umożliwiłyby osiągnięcie obu tych celów, opowiada się ponad trzy czwarte zwolenników utworzenia funkcji pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn (po 79%) oraz niewiele ponad jedna trzecia jego przeciwników (35% i 36%). Jak wynika z analiz, na poparcie dla powołania pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn najsilniej wpływa właśnie akceptacja obu tych zamierzeń oraz aprobata zrównania szans osób obu płci przy ich zatrudnianiu.

Postulaty dotyczące działań pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn wiążą się z ocenami sytuacji kobiet w Polsce. Generalnie dostrzeganie przejawów dyskryminacji kobiet w Polsce sprzyja silniejszej akceptacji wymienionych celów jego działalności. Największe różnice między osobami przekonanymi o dyskryminacji kobiet a niedostrzegającymi tego problemu występują w opiniach na temat potrzeby inicjatyw na rzecz zwiększenia udziału kobiet w życiu publicznym i wzrostu ich liczby na stanowiskach kierowniczych. Mimo iż badani, którzy uważają, że kobiety w Polsce nie są dyskryminowane, rzadziej utożsamiają się z przedstawionymi celami niż osoby zauważające przejawy dyskryminacji, jednak także oni częściej opowiadają się za ich realizacją, niż są im przeciwni. Wyjątek stanowi kwestia zrównania wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn. W tej sprawie zarówno osoby dostrzegające dyskryminację kobiet jak i niewidzące tego problemu są najbardziej jednomyślne - ponad połowa każdej z tych grup jest przeciwna temu rozwiązaniu.

Część z omówionych możliwych celów działania pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn budzi aprobatę we wszystkich grupach społecznych. Powszechnie akceptowane cele to: przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zapobieganie molestowaniu seksualnemu w pracy, wyrównywanie wynagrodzeń kobiet i mężczyzn za tę samą pracę, zrównanie szans osób obu płci przy ich zatrudnianiu. Mało zróżnicowane społecznie jest też poparcie dla skuteczniejszej realizacji prawa ojców do opieki nad dziećmi.

Opinie dotyczące wzrostu liczby kobiet na stanowiskach kierowniczych i wprowadzenia parytetu przy obsadzaniu ważnych funkcji państwowych i publicznych wiążą się przede wszystkim z płcią, w mniejszym stopniu także z wykształceniem i grupą społeczno-zawodową. Oba wymienione cele częściej akceptują kobiety niż mężczyźni. Zwiększenie liczby kobiet na kierowniczych stanowiskach jako zadanie dla pełnomocnika rządu wskazuje 67% kobiet i 44% mężczyzn (przeciw jest odpowiednio 18% i 40%). Działania na rzecz wzrostu udziału kobiet w życiu publicznym postuluje 64% kobiet i 50% mężczyzn (przeciw jest odpowiednio 21% i 36%). Inicjatywy dotyczące tych spraw mogą liczyć na szczególnie duże poparcie gospodyń domowych. Aktywności w tym zakresie częściej niż przeciętnie oczekują ponadto pracownicy fizyczno-umysłowi i rolnicy. Generalnie, im wyższe wykształcenie, tym częstsza opinia, że pełnomocnik ds. równego statusu kobiet i mężczyzn nie powinien się zajmować żadną z tych kwestii.

Inicjatywy dotyczącej zrównania wieku emerytalnego dla obu płci nieco częściej oczekują mężczyźni (38%) niż kobiety (31%). Ponadprzeciętne poparcie znajduje ona wśród ludzi młodych (43%), szczególnie uczniów i studentów (52%).

Dla opinii dotyczących potrzeby liberalizacji ustawy antyaborcyjnej istotne znaczenie ma przede wszystkim światopogląd badanych związany z ich orientacją polityczną i religijnością wyrażoną udziałem w praktykach religijnych. Za legalizacją aborcji ze względów społecznych opowiada się 63% badanych deklarujących lewicowe poglądy polityczne, 56% - o poglądach centrowych i 37% o orientacji prawicowej (przeciw jest odpowiednio 24%, 30% i 46%). Poparcie dla wprowadzenia prawnej dopuszczalności przerywania ciąży jest tym większe, im częstsze deklaracje udziału w praktykach religijnych. Złagodzenia ustawy antyaborcyjnej chciałoby 37% badanych uczestniczących kilka razy

w tygodniu w praktykach religijnych i większość spośród tych, którzy robią to sporadycznie (64%) lub wcale nie praktykują (66%). Na zróżnicowanie opinii w tej kwestii wpływa także miejsce zamieszkania: im jest większe, tym częstsza opinia, że pełnomocnik rządu powinien doprowadzić do zmiany ustawy antyaborcyjnej. Za liberalizacją przepisów aborcyjnych jest 42% mieszkańców wsi i 63% mieszkańców dużych i największych miast.

W elektoratach partyjnych najwyższym poparciem dla inicjatywy zmierzającej do legalizacji aborcji ze względów społecznych wyróżniają się zwolennicy SLD. Najbardziej krytycznie nastawieni do tego pomysłu są natomiast potencjalni wyborcy LPR.

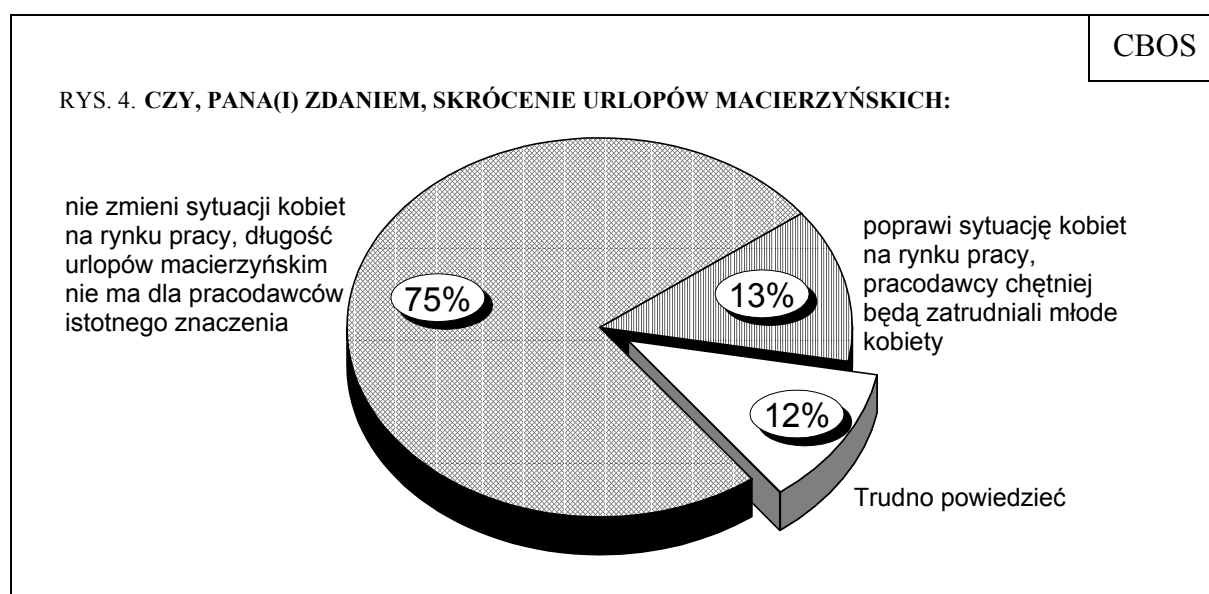
Tabela 5

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, pełnomocnik rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn powinien podejmować starania mające na celu zmianę ustawy antyaborcyjnej - wprowadzenie dopuszczalności przerywania ciąży ze względów społecznych - czy też nie powinien?		
	Powinien	Nie powinien	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	68	21	12
Samoobrona	49	37	15
PO	43	44	13
PSL	41	27	32
PiS	39	43	18
LPR	33	44	23

O potrzebie działań zwiększających dostępność środków antykoncepcyjnych stosunkowo często mówią ludzie młodzi (65%), przede wszystkim uczniowie i studenci (71%). Najrzadziej potrzebę taką dostrzegają ludzie starsi, mający 65 lat i więcej (36%), a także mieszkańcy wsi (48%).

DLUGOŚĆ URLOPÓW MACIERZYŃSKICH A SYTUACJA Kobiet NA RYNKU PRACY

Jedną z najbardziej niepopularnych decyzji rządu Leszka Millera było skrócenie urlopów macierzyńskich motywowane względami finansowymi³. Jednym z argumentów przytaczanych na rzecz takiego rozwiązania było to, że przyczyni się ono do poprawy sytuacji kobiet na rynku pracy. Zdecydowana większość badanych nie podziela jednak tej argumentacji przewidując, że skrócenie urlopów macierzyńskich nie zmieni sytuacji kobiet na rynku pracy, gdyż ich długość nie ma dla pracodawców istotnego znaczenia.

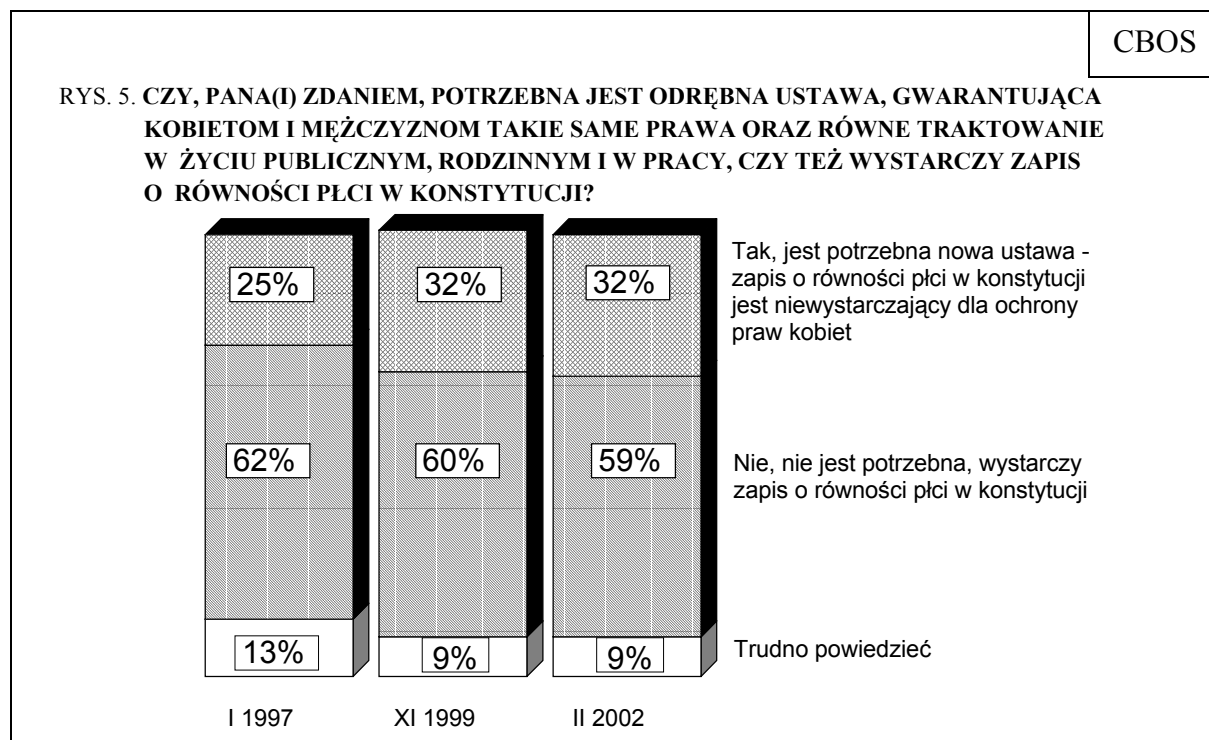
Argumenty o poprawie sytuacji kobiet na rynku pracy stosunkowo najczęściej przekonują uczniów i studentów (28%), jednak również wśród nich, podobnie jak we wszystkich grupach społeczno-demograficznych, dominuje przeświadczenie, że skrócenie urlopów macierzyńskich nie zmieni sytuacji kobiet na rynku pracy.

OPINIE O PRAWNYCH GWARANCJACH RÓWNOŚCI PŁCI

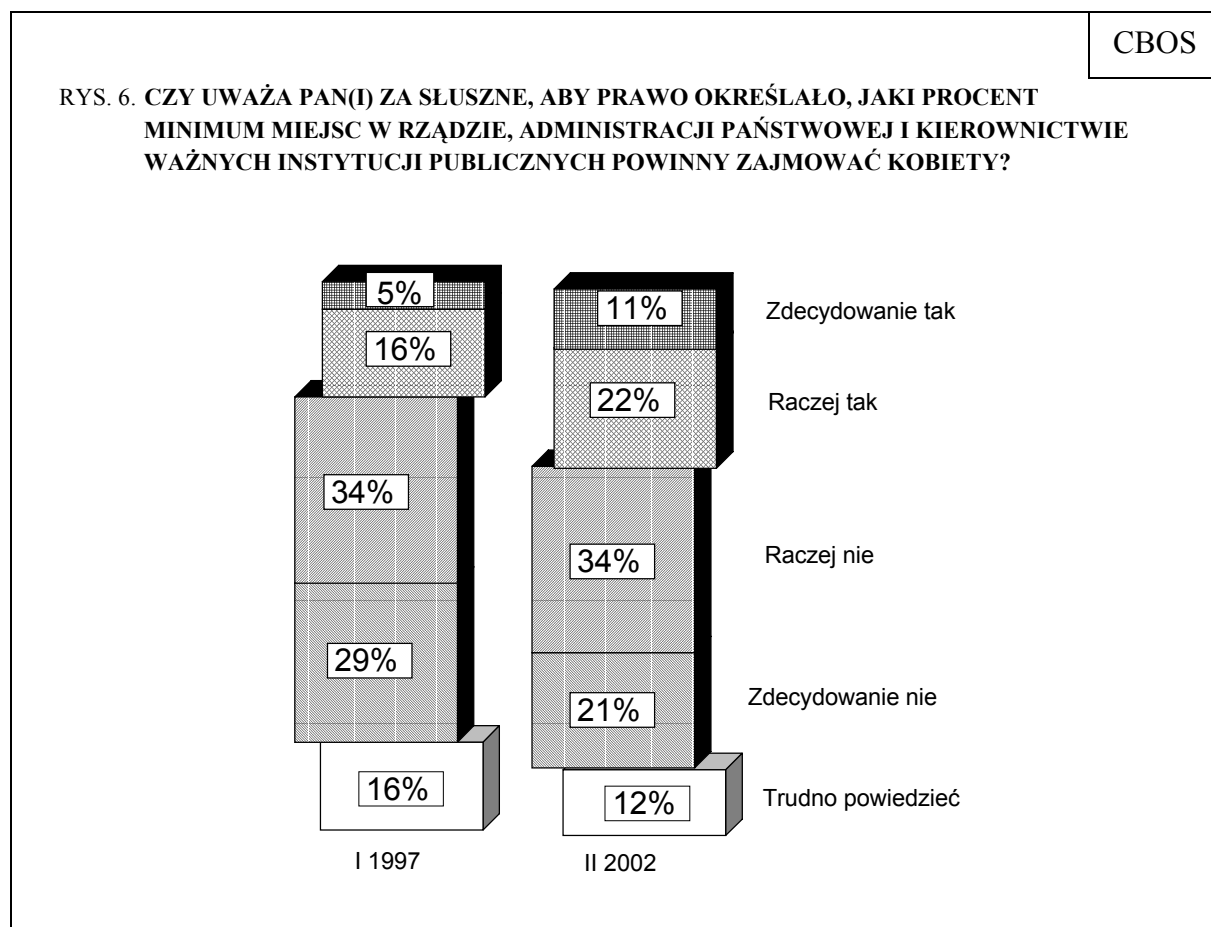
³ Por. komunikat CBOS „Stosunek do rządu Leszka Millera po trzech miesiącach działalności”, luty 2002.

Wraz ze zmianą układu parlamentarnego i rządowego powróciły propozycje przyjęcia ustawy o równym statusie kobiet i mężczyzn. Projekt takiej ustawy powstał w Polsce z inicjatywy Parlamentarnej Grupy Kobiet w Sejmie II kadencji. Jego twórcy wyszli z założenia, że obowiązujące prawo nie zapobiega w wystarczający sposób dyskryminacji ze względu na płeć. Ustawa miałaby pozwolić m.in. na stworzenie mechanizmów umożliwiających wnoszenie skargi w przypadku naruszenia zasady równości płci, a więc egzekwowanie istniejących norm prawnych. Jednym z najistotniejszych zapisów w projekcie ustawy było wprowadzenie zasady parytetu w obsadzie stanowisk i funkcji publicznych, czyli zagwarantowanie każdej z płci określonego minimalnego udziału w rządzie i gremiach kierowniczych instytucji publicznych.

Potrzebę uchwalenia ustawy gwarantującej kobietom i mężczyznom takie same prawa i równe traktowanie w życiu publicznym, rodzinnym i zawodowym dostrzega co trzeci badany (32%), natomiast większość (59%) uważa, że dla ochrony praw kobiet wystarczy konstytucyjny zapis o równości płci. Społeczne opinie w tej kwestii nie zmieniły się w ciągu ostatnich dwóch lat, są jednak bardziej przychylne dla kobiet niż przed pięciu laty.

Propozycja określania kwotowego udziału kobiet w rządzie i kierowniczych organach instytucji publicznych zyskuje akceptację jednej trzeciej ankietowanych. Ponad połowa respondentów (56%) sprzeciwia się prawnym regulacjom w tym zakresie. W ciągu ostatnich pięciu lat, a więc od momentu, kiedy zaczęto mówić o możliwości wprowadzenia w Polsce parytetu w obsadzie ważnych stanowisk publicznych, akceptacja tej idei wzrosła. Liczba jej zwolenników zwiększyła się o 12 punktów procentowych, natomiast liczba przeciwników spadła o 8 punktów.

Opinie na temat zasadności uchwalenia ustawy gwarantującej równy status kobiet i mężczyzn oraz określenia kwotowego udziału kobiet w rządzie i kierowniczych gremiach instytucji publicznych zależą od oceny sytuacji kobiet w Polsce. Za wejściem w życie rzezzonej ustawy opowiada się 54% badanych dostrzegających przejawy dyskryminacji kobiet w Polsce i tylko 16% badanych uważających, że mają one takie same szanse i możliwości

w życiu jak mężczyźni. Wprowadzenie parytetu w obsadzie ważnych funkcji publicznych popiera 46% przekonanych o tym, że kobiety w Polsce są dyskryminowane, i tylko 23% badanych niepodzielających tego poglądu.

Opinie w obu tych kwestiach w niewielkim stopniu wiążą się z cechami społeczno-demograficznymi badanych. Zarówno uchwalenie ustawy o równym statusie kobiet i mężczyzn, jak i określanie kwotowego ich udziału w kierowniczych organach instytucji publicznych częściej popierają kobiety (odpowiednio 37% i 38%) niż mężczyźni (po 26%). Ponadto im respondenci są lepiej wykształceni, tym częściej sprzeciwiają się zasadzie parytetu w obsadzie stanowisk rządowych i ważnych funkcji publicznych.

Zmiany w polityce rządu wobec kobiet wywołały w społeczeństwie pewną dezorientację, widoczną w trudnościach z oceną tej polityki. Bardzo źle zostało odebrane skrócenie urlopów macierzyńskich i ograniczenie świadczeń socjalnych związanych z urodzeniem dziecka. Argumenty, że skrócenie urlopów macierzyńskich przyczyni się do poprawy sytuacji kobiet na rynku pracy, okazały się nieprzekonujące dla zdecydowanej większości społeczeństwa. Jednocześnie reakcje na utworzenie stanowiska pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn częściej są przychylne niż niechętne. Główne cele, jakie sobie stawia powołana na to stanowisko Izabela Jaruga-Nowacka: przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i zapobieganie dyskryminacji kobiet na rynku pracy, zyskują powszechną akceptację. Większość społeczeństwa (w tym przede wszystkim kobiety) popiera działania zmierzające do zwiększenia liczby kobiet na stanowiskach kierowniczych i wzrostu udziału kobiet w życiu publicznym, choć raczej przy wykorzystaniu istniejących instrumentów prawnych niż przez tworzenie specjalnych ustaw.

Ponad połowa badanych uważa, że pełnomocnik rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn powinien podjąć inicjatywę na rzecz liberalizacji ustawy antyaborcyjnej. Stosunek do tej kwestii nie jest zróżnicowany ze względu na płeć, ale jest silnie określony przez światopogląd - identyfikację polityczną i religijność. Można oczekiwać, że ewentualne działania w sprawie liberalizacji ustawy antyaborcyjnej ożywią spory polityczne i światopoglądowe towarzyszące dotychczas zmianom prawnych regulacji przerywania ciąży.

Jedyną kwestią nieakceptowaną przez przeważającą część społeczeństwa, w tym częściej przez same kobiety niż mężczyzn, jest zrównanie wieku emerytalnego osób obu płci. W odczuciu społecznym wcześniejsze nabywanie przez kobiety uprawnień emerytalnych nie jest przejawem ich dyskryminacji. Nawet bowiem osoby przekonane o tym, że kobiety w Polsce są dyskryminowane i że powołanie pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn jest potrzebne, w większości sądzą, iż nie należy dążyć do zrównania wieku emerytalnego osób obu płci.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, kobiety w Polsce są dyskryminowane, tzn. czy, ogólnie rzecz biorąc, mają gorsze szanse, możliwości w życiu niż mężczyźni czy też nie? 1 - Są dyskryminowane; 2 - Nie są dyskryminowane

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	41	52	7	954
Płeć				
Mężczyźni	32	62	6	455
Kobiety	50	42	8	499
Wiek				
18-24 lat	36	61	3	147
25-34	43	52	5	172
35-44	47	49	4	182
45-54	44	50	6	179
55-64	37	54	9	133
65 lat i więcej	38	44	18	140
Miejsce zamieszkania				
Wies.	35	54	11	348
Miasto do 20 tys.	43	51	6	102
20-100 tys.	44	52	4	200
101-500 tys.	42	54	4	180
501 tys. i więcej mieszk.	52	43	5	124
Wykształcenie				
Podstawowe	38	48	14	248
Zasadnicze zawodowe	36	58	6	295
Średnie	45	52	3	321
Wyższe	53	43	5	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	48	50	3	53
Prac.umysł.hiż.szczębia	57	42	2	87
Pracownicy fiz.- umysł.	49	49	3	91
Robotnicy wykwalifikowani	27	67	5	61
Robotnicy niewykwalifik.	35	58	7	27
Rolnicy	42	48	10	48
Pracujący na własny rach.	27	71	1	48
Bierni zawodowo				
Renciści	37	45	18	96
Emeryci	40	49	10	185
Uczniowie i studenci	35	61	4	71
Bezrobotni	40	53	7	144
Gospodynie domowe i inni	57	39	5	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	49	46	5	145
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	50	49	0	54
sekt. pryw. poza rolnict.	37	61	2	188
prywatnym gosp. rolnym	38	53	0	60
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	45	49	6	116
300-399	46	51	3	81
400-599	43	49	8	165
600-800	41	54	6	148
Powyżej 800 zł	44	51	5	156
Ocena własnych war. mater.				
Złe	47	47	5	291
Średnie	39	51	10	431
Dobre	38	59	3	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	39	56	4	66
Raz w tygodniu	41	52	7	455
1-2 razy w miesiącu	40	54	6	171
Kilka razy w roku	45	47	8	178
W ogóle nie uczestniczy	38	50	11	83
Poglądy polityczne				
Lewica	41	55	4	310
Centrum	45	50	5	243
Prawica	44	53	3	180
Trudno powiedzieć	35	48	17	219

Tabela 2. W ostatnich tygodniach premier powołał pełnomocnika ds. równego statusu kobiet i mężczyzn. Czy utworzenie tego rodzaju stanowiska jest, Pana(i) zdaniem, potrzebne czy też niepotrzebne?

	(%)			
	Potrzebne	Nie-potrzebne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	45	39	16	954
Płeć				
Mężczyźni	38	47	15	455
Kobiety	52	31	17	499
Wiek				
18-24 lat	57	30	13	147
25-34	42	42	16	172
35-44	48	40	12	182
45-54	42	42	15	179
55-64	45	39	15	133
65 lat i więcej	34	37	29	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	43	36	20	348
Miasto do 20 tys.	48	34	17	102
20-100 tys.	46	37	17	200
101-500 tys.	43	43	14	180
501 tys. i więcej mieszk.	49	44	7	124
Wykształcenie				
Podstawowe	42	32	26	248
Zasadnicze zawodowe	47	36	17	295
Średnie	47	42	11	321
Wyższe	39	53	7	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	34	59	7	53
Prac. umysł. i fiz. szczebla	39	57	4	87
Pracownicy fiz. i umysł.	52	33	15	91
Robotnicy wykwalifikowani	49	37	14	61
Robotnicy niewykwalifik.	39	45	15	27
Rolnicy	49	28	23	48
Pracujący na własny rach.	36	52	13	48
Bierni zawodowo				
Renciści	40	33	27	96
Emeryci	45	36	20	185
Uczniowie i studenci	56	29	15	71
Bezrobotni	46	40	14	144
Gospodynie domowe i inni	52	24	24	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	41	50	9	145
społecz. właścicieli	49	41	10	54
prywatnych i państwa	43	44	13	188
sekt. prywat. poza rolnict.	45	31	24	60
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	49	32	19	116
300-399	48	39	13	81
400-599	47	40	13	165
600-800	46	37	17	148
Powyżej 800 zł	48	44	8	156
Ocena własnych war. mater.				
Złe	44	35	20	291
Średnie	44	40	16	431
Dobre	48	41	12	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	38	39	24	66
Raz w tygodniu	45	38	17	455
1-2 razy w miesiącu	49	37	14	171
Kilka razy w roku	45	38	17	178
W ogóle nie uczestniczy	42	48	11	83
Poglądy polityczne				
Lewica	52	37	12	310
Centrum	51	38	11	243
Prawica	40	50	10	180
Trudno powiedzieć	33	34	33	219

Tabela 3. Czym, jakimi sprawami, Pana(i) zdaniem, powinien zająć się pełnomocnik rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn? Czy, Pana(i) zdaniem, pełnomocnik rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn powinien podejmować starania mające na celu **zwiększenie liczby kobiet na stanowiskach kierowniczych** czy też nie powinien?

	(%)					
	Powinien	Nie powinien	Trudno powiedzieć	Średnia	Odchylenie standardowe	Liczba osób
Ogółem	56	29	15	3.43	1.29	954
Płeć						
Mężczyźni	44	40	15	3.07	1.31	455
Kobiety	67	18	15	3.76	1.18	499
Wiek						
18-24 lat	61	26	13	3.50	1.34	147
25-34	52	34	14	3.31	1.31	172
35-44	60	30	10	3.49	1.30	182
45-54	57	28	15	3.45	1.29	179
55-64	55	33	12	3.39	1.34	132
65 lat i więcej	51	21	28	3.45	1.16	140
Miejsce zamieszkania						
Wies	55	27	18	3.44	1.23	348
Miasto do 20 tys.	57	29	14	3.49	1.42	102
20-100 tys.	61	27	13	3.48	1.24	200
101-500 tys.	55	33	12	3.34	1.31	180
501 tys. i więcej mieszk.	53	31	16	3.43	1.41	124
Wykształcenie						
Podstawowe	53	24	23	3.45	1.20	247
Zasadnicze zawodowe	59	28	13	3.47	1.26	295
Średnie	57	30	13	3.41	1.32	321
Wyższe	51	39	9	3.33	1.50	91
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	54	34	12	3.32	1.48	53
Prac. umysł. niż. szczebla	55	35	11	3.44	1.33	87
Pracownicy fiz.-umysł.	62	29	9	3.59	1.36	91
Robotnicy wykwalifikowani	45	34	21	3.26	1.24	61
Robotnicy niewykwalifik.	42	31	27	3.01	1.13	27
Rolnicy	79	18	3	3.96	1.06	48
Pracujący na własny rach.	50	29	21	3.24	1.36	48
Bierni zawodowo						
Rencisci	47	28	24	3.25	1.12	96
Emeryci	57	26	18	3.49	1.26	184
Uczniowie i studenci	64	23	13	3.49	1.25	71
Bezrobotni	53	36	11	3.29	1.38	144
Gospodynie domowe i inni	70	12	18	3.93	1.06	40
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	56	30	14	3.53	1.34	145
społce właścicieli	50	35	16	3.14	1.26	54
prywatnych i państwa	52	34	14	3.34	1.35	188
sekt. przyw. poza rolnict.	52	34	14	3.34	1.35	188
prywatnym gosp. rolnym	70	22	8	3.75	1.10	60
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	54	32	14	3.31	1.27	116
300-399	55	28	16	3.45	1.21	81
400-599	59	27	14	3.48	1.24	165
600-800	59	26	15	3.45	1.27	148
Powżej 800 zł	57	33	9	3.44	1.39	156
Ocena własnych war. mater.						
Złe	58	27	16	3.47	1.29	291
Średnie	55	28	17	3.45	1.25	431
Dobre	56	34	11	3.36	1.36	232
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	56	14	30	3.62	1.04	66
Raz w tygodniu	54	30	16	3.40	1.31	455
1-2 razy w miesiącu	65	23	12	3.57	1.26	171
Kilka razy w roku	57	33	10	3.42	1.32	178
W ogóle nie uczestniczy	47	37	17	3.20	1.36	83
Poglądy polityczne						
Lewica	56	33	11	3.39	1.32	310
Centrum	66	23	11	3.68	1.24	243
Prawica	51	36	14	3.23	1.41	180
Trudno powiedzieć	51	24	25	3.39	1.17	218

Tabela 4. Czym, jakimi sprawami, Pana(i) zdaniem, powinien zająć się pełnomocnik rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn? Czy, Pana(i) zdaniem, pełnomocnik rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn powinien podejmować starania mające na celu **zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn** czy też nie powinien?

	(%)					
	Powinien	Nie powinien	Trudno powiedzieć	Średnia	Odchylenie standardowe	Liczba osób
Ogółem	34	51	15	2.74	1.39	954
Płeć						
Mężczyźni	38	46	16	2.85	1.39	455
Kobiety	31	56	14	2.64	1.37	499
Wiek						
18-24 lat	43	48	9	2.91	1.51	147
25-34	36	51	14	2.79	1.35	172
35-44	32	53	14	2.66	1.41	182
45-54	34	49	17	2.80	1.41	179
55-64	31	55	14	2.58	1.35	132
65 lat i więcej	28	52	21	2.67	1.27	140
Miejsce zamieszkania						
Wies	33	50	17	2.73	1.36	348
Miasto do 20 tys.	31	59	9	2.62	1.51	102
20-100 tys.	32	51	17	2.69	1.34	200
101-500 tys.	37	53	10	2.77	1.47	180
501 tys. i więcej mieszk.	39	47	15	2.89	1.32	124
Wykształcenie						
Podstawowe	31	50	20	2.69	1.31	247
Zasadnicze zawodowe	38	49	13	2.87	1.42	295
Średnie	32	55	13	2.63	1.40	321
Wyzsze	37	50	12	2.83	1.41	91
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	31	54	14	2.71	1.49	53
Prac.umysł.niz.szczębla	41	46	14	2.90	1.44	87
Pracownicy fiz.-umysł.	37	54	9	2.79	1.42	91
Robotnicy wykwalifikowani	36	46	17	2.78	1.41	61
Robotnicy niewykwalifik.	27	61	12	2.56	1.32	27
Rolnicy	39	42	19	2.87	1.30	48
Pracujący na własny rach.	19	61	20	2.28	1.23	48
Bierni zawodowo						
Rencisci	35	47	18	2.79	1.35	96
Emeryci	26	56	18	2.59	1.28	184
Uczniowie i studenci	52	46	2	3.05	1.46	71
Bezrobotni	33	52	15	2.72	1.47	144
Gospodynie domowe i inni	31	52	17	2.68	1.36	40
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	41	47	13	2.87	1.45	145
społce właścicieli	30	49	21	2.76	1.33	54
prywatnych i państwa	31	54	15	2.66	1.40	188
sekt. prtyw. poza rolnict.	35	46	19	2.79	1.25	60
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	32	54	14	2.63	1.41	116
300-399	40	39	21	3.11	1.33	81
400-599	37	53	10	2.68	1.42	165
600-800	32	53	15	2.76	1.40	148
Powyzej 800 zł	34	54	11	2.70	1.41	156
Ocena własnych war. mater.						
Zle	34	50	17	2.72	1.40	291
Średnie	33	51	15	2.72	1.34	431
Dobre	36	52	11	2.80	1.46	232
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	23	55	23	2.49	1.27	66
Raz w tygodniu	32	53	15	2.67	1.35	455
1-2 razy w miesiącu	36	52	12	2.75	1.46	171
Kilka razy w roku	34	52	15	2.77	1.43	178
W ogóle nie uczestniczy	53	36	11	3.19	1.37	83
Poglądy polityczne						
Lewica	38	49	13	2.84	1.41	310
Centrum	37	52	12	2.78	1.45	243
Prawica	28	61	11	2.50	1.32	180
Trudno powiedzieć	31	46	23	2.74	1.33	218

Tabela 5. Czym, jakimi sprawami, Pana(i) zdaniem, powinien zająć się pełnomocnik rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn? Czy, Pana(i) zdaniem, pełnomocnik rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn powinien podejmować starania mające na celu zmianę ustawy antyaborcyjnej - wprowadzenie dopuszczalności przerywania ciąży ze względów społecznych - z powodu złej sytuacji materialnej lub trudnej sytuacji życiowej kobiety czy też nie powinien?

	(%)					
	Powinien	Nie powinien	Trudno powiedzieć	Średnia	Odchylenie standardowe	Liczba osób
Ogółem	51	31	18	3.29	1.38	951
Płeć						
Mężczyźni	50	33	17	3.24	1.36	453
Kobiety	51	29	20	3.33	1.39	497
Wiek						
18-24 lat	52	37	11	3.23	1.40	146
25-34	50	36	14	3.17	1.42	172
35-44	57	30	13	3.44	1.44	182
45-54	57	28	15	3.42	1.36	177
55-64	52	25	22	3.40	1.32	132
65 lat i więcej	33	30	37	3.02	1.26	140
Miejsce zamieszkania						
Wies	42	36	22	3.05	1.36	346
Miasto do 20 tys.	48	35	18	3.17	1.43	102
20-100 tys.	49	34	18	3.21	1.33	199
101-500 tys.	63	24	13	3.58	1.40	180
501 tys. i więcej mieszk.	63	21	17	3.77	1.26	124
Wykształcenie						
Podstawowe	46	26	28	3.28	1.29	244
Zasadnicze zawodowe	52	32	16	3.25	1.36	295
Średnie	54	32	14	3.36	1.43	321
Wyższe	48	37	15	3.19	1.49	91
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	51	32	17	3.32	1.35	53
Prac.umysł.hiz.szczebla	59	29	12	3.56	1.51	87
Pracownicy fiz.-umysł	57	29	14	3.40	1.35	91
Robotnicy wykwalifikowani	54	32	14	3.25	1.40	59
Robotnicy niewykwalifik.	30	50	19	2.77	1.41	27
Rolnicy	59	27	14	3.49	1.30	48
Pracujący na własny rach.	52	26	21	3.38	1.35	48
Bierni zawodowo						
Renciści	47	30	24	3.19	1.31	96
Emeryci	43	26	31	3.24	1.28	184
Uczniowie i studenci	55	39	7	3.22	1.54	69
Bezrobotni	48	38	14	3.13	1.45	144
Gospodynie domowe i inni	59	27	14	3.49	1.30	40
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	54	30	15	3.40	1.47	145
społec. właścicieli	58	28	14	3.44	1.41	54
prywatnych i państwa	52	33	16	3.29	1.39	186
sekt. prywat. poza rolnict.	51	33	16	3.26	1.37	60
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	39	40	20	3.01	1.45	114
300-399	56	28	16	3.38	1.31	81
400-599	57	25	18	3.44	1.31	165
600-800	53	29	18	3.32	1.36	148
Powyżej 800 zł	58	29	13	3.52	1.41	156
Ocena własnych war. mater.						
Złe	47	32	21	3.15	1.41	291
Średnie	53	29	18	3.34	1.34	428
Dobre	52	34	14	3.35	1.41	232
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	37	31	32	2.99	1.31	66
Raz w tygodniu	42	37	21	3.03	1.36	454
1-2 razy w miesiącu	59	25	16	3.52	1.28	170
Kilka razy w roku	64	26	11	3.60	1.41	178
W ogóle nie uczestniczy	66	20	15	3.83	1.33	83
Poglądy polityczne						
Lewica	63	24	14	3.61	1.33	310
Centrum	56	30	14	3.41	1.37	242
Prawica	37	46	17	3.80	1.44	180
Trudno powiedzieć	40	31	29	3.10	1.28	217

Tabela 6. Czy, Pana(i) zdaniem, potrzebna jest odrębna ustawa gwarantująca kobietom i mężczyznom takie same prawa oraz równe traktowanie w życiu publicznym, rodzinnym i w pracy, czy też wystarczy zapis o równości płci w konstytucji? 1 - Tak, jest potrzebna nowa ustawa - zapis o równości płci w konstytucji jest niewystarczający dla ochrony praw kobiet; 2 - Nie, nie jest potrzebna taka ustawa, wystarczy zapis o równości płci w konstytucji

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	32	59	9	954
Płeć				
Mężczyźni	26	67	6	455
Kobiety	37	51	12	499
Wiek				
18-24 lat	34	59	7	147
25-34	30	63	7	172
35-44	36	57	7	182
45-54	32	59	9	179
55-64	28	67	5	133
65 lat i więcej	32	47	21	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	31	57	13	348
Miasto do 20 tys.	41	58	1	102
20-100 tys.	25	64	11	200
101-500 tys.	34	59	7	180
501 tys. i więcej mieszk.	38	57	6	124
Wykształcenie				
Podstawowe	33	49	18	248
Zasadnicze zawodowe	34	59	7	295
Srednie	29	66	5	321
Wyższe	34	61	5	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	27	68	5	53
Prac. umysł. niż. szczebla	31	64	6	87
Pracownicy fiz.- umysł.	40	54	6	91
Robotnicy wykwalifikowani	27	64	9	61
Robotnicy niewykwalifik.	21	72	7	27
Rolnicy	31	53	16	48
Pracujący na własny rach.	33	60	7	48
Bierni zawodowo				
Renciści	30	58	12	96
Emeryci	31	55	14	185
Uczniowie i studenci	23	70	6	71
Bezrobotni	36	57	7	144
Gospodynie domowe i inni	52	40	8	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	29	66	6	145
społecz. właścicieli	40	50	10	54
prywatnych i państwa	30	63	7	188
sekt. pryw. poza rolnict.	33	51	16	60
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	33	55	12	116
300-399	30	60	11	81
400-599	32	63	5	165
600-800	38	53	9	148
Powyżej 800 zł	31	61	7	156
Ocena własnych war. mater.				
Złe	35	55	10	291
Srednie	32	59	9	431
Dobre	28	64	8	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	37	46	17	66
Raz w tygodniu	33	59	8	455
1-2 razy w miesiącu	30	60	10	171
Kilka razy w roku	28	64	9	178
W ogóle nie uczestniczy	34	59	7	83
Poglądy polityczne				
Lewica	28	67	5	310
Centrum	37	56	7	243
Prawica	35	61	4	180
Trudno powiedzieć	30	49	21	219

Tabela 7. Czy uważa Pan(i) za słuszne, czy też nie, aby prawo określało, jaki procent minimum miejsc w rządzie, administracji państwowej i kierownictwie ważnych instytucji publicznych powinny zajmować kobiety?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	56	12	954
Płeć				
Mężczyźni	26	64	10	455
Kobiety	38	48	13	499
Wiek				
18-24 lat	35	58	6	147
25-34	29	64	7	172
35-44	29	60	12	182
45-54	35	54	11	179
55-64	38	51	11	133
65 lat i więcej	32	44	24	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	32	52	16	348
Miasto do 20 tys.	36	55	9	102
20-100 tys.	32	56	12	200
101-500 tys.	31	63	6	180
501 tys. i więcej mieszk.	36	56	8	124
Wykształcenie				
Podstawowe	32	46	22	248
Zasadnicze zawodowe	37	52	10	295
Średnie	30	64	7	321
Wyższe	29	65	6	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	24	69	7	53
Prac.umysł.niż.szczebła	25	66	9	87
Pracownicy fiz.-umysł.	35	58	7	91
Robotnicy wykwalifikowani	19	66	16	61
Robotnicy niewykwalifik.	24	56	21	27
Rolnicy	29	52	19	48
Pracujący na własny rach.	33	61	5	48
Bierni zawodowo				
Renciści	37	47	17	96
Emeryci	36	47	17	185
Uczniowie i studenci	35	63	1	71
Bezrobotni	37	55	8	144
Gospodynie domowe i inni	40	48	12	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	31	59	10	145
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	28	61	11	54
sekt. pryw. poza rolnict.	27	63	10	188
prywatnym gosp. rolnym	28	54	18	60
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	39	46	15	116
300-399	37	54	9	81
400-599	25	66	9	165
600-800	42	47	11	148
Powyżej 800 zł	29	64	6	156
Ocena własnych war. mater.				
Złe	34	52	13	291
Średnie	32	55	12	431
Dobre	31	61	8	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	32	49	19	66
Raz w tygodniu	32	56	12	455
1-2 razy w miesiącu	42	49	9	171
Kilka razy w roku	23	64	13	178
W ogóle nie uczestniczy	35	59	6	83
Poglądy polityczne				
Lewica	32	62	7	310
Centrum	37	56	7	243
Prawica	28	65	7	180
Trudno powiedzieć	34	40	26	219